

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2022 roku

Sąd Apelacyjny w Lublinie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia	SA Ewa Bazelan
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Agnieszka Pawlikowska

po rozpoznaniu w dniu 10 listopada 2022 roku w Lublinie

na rozprawie

sprawy z powództwa S.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w L.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 8 października 2021 roku, sygn. (...)

I. zmienia częściowo zaskarżony wyrok:

a) w punkcie I. 1 w części co do odsetek w ten sposób, że w miejsce odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych zasądza odsetki ustawowe za opóźnienie, zaś w pozostałym zakresie powództwo co do odsetek oddala;

b) w punkcie I. 2. w ten sposób, że oddala powództwo w tym zakresie;

c) w punkcie III. w ten sposób, że przypadająca do ściągnięcia od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Lublinie) tytułem nieopłaconych kosztów sądowych kwotę obniża do kwoty 100000 zł (sto tysięcy złotych);

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od (...) Spółce Akcyjnej w L. na rzecz S. kwotę 11 250 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.

I AGa 163/21

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 października 2021 r. Sąd Okręgowy w Lublinie:

I. Zasądził od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L. na rzecz powoda S. kwoty:

1. 2 162 487,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych od 30 lipca 2018 roku do dnia zapłaty;

2. 872,30 zł;

II. Zasadził od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L. na rzecz powoda S. kwotę 15 000 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Lublinie) kwotę 108 168 zł tytułem nieopłaconych kosztów sądowych.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące bezsporne ustalenia Sądu Okręgowego.

(...) 14 listopada 2012 roku zawarła z Regionalnymi Dyrekcjami Lasów Państwowych w B., K., K., K., L., Ł., O., R. i W. porozumienie, w którym uzgodniły i przyjęły do stosowania wzór „Umowy o ustanowienie służebności przesyłu i rozliczenie za korzystanie z gruntu”. W wykonaniu porozumienia 30 października 2014 roku przez notariuszem S. D. w Kancelarii Notarialnej w S. podpisano między (...) a P. (...) umowę ustanowienia służebności przesyłu i rozliczenie za korzystanie z gruntu. Na mocy § 4 umowy N. jako właściciel wymienionych w umowie nieruchomości ustanowiło odpłatnie na czas nieoznaczony służebności przesyłu przez te działki na rzecz (...) lub następców prawnych tej spółki, polegającą na utrzymaniu na tych nieruchomościach obciążonych, urządzeń i instalacji elektroenergetycznych wraz z urządzeniami i infrastrukturą teleinformatyczną związaną z funkcjonowaniem sieci, w pasie gruntu zaznaczonym na wydruku mapy ewidencyjnej N. zawierającym karty od numeru 1 do 22 załącznika graficznego nr 1, oraz prowadzeniu ich eksploatacji zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz normami dotyczącymi linii elektroenergetycznych, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska w zakresie szczegółowo w umowie opisanym. W § 5 ust. 1 umowy działający w imieniu (...) K. B. oświadczył, że zgodnie z treścią art. 39a ust. 2 ustawy z 28 września 1991 roku o lasach z tytułu ustanowienia powyższego prawa służebności przesyłu, (...) zobowiązana jest do uiszczania na rzecz (...) wynagrodzenia, obliczanego corocznie w wysokości odpowiadającej wartości podatków i opłat ponoszonych przez N., od części nieruchomości, z której korzystanie jest ograniczone w związku z obciążeniem służebnością, płatnego za każdy rok w terminie do 30 czerwca z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności. Do ustalonego wynagrodzenia zostanie doliczony podatek od towarów i usług w wysokości obowiązującej w dniu wystawienia faktury VAT, o ile z obowiązujących przepisów taki obowiązek będzie wynikać. (...), w terminie do 31 maja każdego roku obowiązywania umowy, przekaże (...) kopie dokumentów stanowiących podstawę obliczenia wynagrodzenia wraz ze wskazaniem jego wysokości oraz oświadczeniem N.wg wzoru stanowiącego załącznik do umowy. Zgodnie z ustępem 2 powołanego paragrafu 5 umowy w przypadku, gdy właściwy organ podatkowy wyda decyzję administracyjną, od której przysługują zwyczajne środki odwoławcze, której skutkiem będzie zwiększenie ponoszonego ciężaru podatkowego, N. poinformuje (...) o tym fakcie niezwłocznie, lecz nie później niż w terminie 3 dni od daty jej doręczenia. Wraz z taką informacją N.przekaże (...) potwierdzoną przez N. za zgodność z oryginałem kopię decyzji zmieniającej wysokość podatku wraz z niezbędnymi informacjami i dokumentami mogącymi stanowić środek dowodowy w postępowaniu podatkowym. W terminie kolejnych 4 dni (...) może przekazać N. swoje stanowisko, co do wniesienia środka odwoławczego od decyzji, której skutkiem będzie zwiększenie ponoszonego ciężaru podatkowego. Stanowisko (...) jest wiążące dla Nadleśnictwa. Stosownie do § 5 ust. 3 umowy w przypadku wydania przez organ podatkowy decyzji ostatecznej, której skutkiem będzie zwiększenie ponoszonego ciężaru podatkowego lub statuującej obowiązek zapłaty zobowiązania podatkowego, w stosunku do gruntów, przez które przebiegają linie elektroenergetyczne będące własnością (...) zobowiązuje się do wyrównania Lasom Państwowym zapłaconego podatku za okres ustalony w decyzji administracyjnej, w terminie 30 od dnia powiadomienia (...) przez Lasy Państwowe na piśmie o tym fakcie Niespornym jest, że pozwany zapłacił powodowi w latach 2013-2017 należności wymienione w fakturach VAT z tytułu opłat za służebności przesyłu.

Wójt Gminy C. 10 maja 2018 roku wezwał N. do złożenia korekty deklaracji na podatek od nieruchomości za lata 2013-2017, wskazując że grunty znajdujące się pod pasami technicznymi, usytuowane pod napowietrznymi liniami energetycznymi, są gruntami zajęтыми na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie przesyłu przez przedsiębiorstwo energetyczne energii elektrycznej, a tym samym grunty te stosownie do treści art. 5 ust. 1 lit. a ustawy z 12 stycznia 1991 roku o podatkach i opłatach lokalnych powinny podlegać opodatkowaniu najwyższymi stawkami podatku od nieruchomości. Takie samo wezwanie do złożenia korekt deklaracji w sprawie podatku od nieruchomości za lata 2013-2017 doręczył N. (wezwanie k. 124). Pismem z 5 czerwca 2018 roku powód powiadomił pozwanego o

tych wezwaniach oraz o zamiarze dokonania korekt deklaracji za lata 2013-2017. Powód złożył korekty deklaracji na podatek od nieruchomości, korekty deklaracji na podatek leśny i korekty deklaracji na podatek rolny za lata 2013-2017 w Gminie C. oraz korekty deklaracji na podatek od nieruchomości, korekty deklaracji na podatek leśny i korekty deklaracji na podatek rolny za lata 2013-2017 w Gminie L.. Ubiegał się też o umorzenie odsetek za zwłokę w podatku od nieruchomości za lata 2013-2017. Wójt Gminy C. decyzją z 29 czerwca 2018 roku umorzył odsetki za zwłokę w kwocie 120 544 zł, zaś Wójt Gminy L. decyzją z 6 lipca 2018 roku odmówił umorzenia odsetek w kwocie 243 972 zł. W piśmie z 4 lipca 2018 roku poinformował pozwanego o korektach deklaracji podatkowych i do pisma dołączył faktury korygujące z 29 czerwca 2018 roku. W odpowiedzi pozwany przy piśmie z 11 lipca 2018 roku zwrócił faktury korygujące bez księgowania wskazując, że dokonał płatności należnego wynagrodzenia za służebności przesyłu za lata 2013-2017 w wysokości wynikającej z prawidłowo wystawionych faktur VAT według zasad i w terminach określonych w porozumieniu z 14 listopada 2012 roku oraz umowie ustanowienia służebności przesyłu z 30 października 2014 roku. Powód ponownie przesłał pozwanemu faktury korygujące przy piśmie z 17 lipca 2018 roku. W dalszej korespondencji przedprocesowej powód wskazał, iż pozwany dobrowolnie wpłacił kwotę 388 579,47 zł tytułem wynagrodzenia za służebność przesyłu za rok 2018 żądanej w fakturze wystawionej 24 maja 2018 roku. (...) nie kwestionowało, że N. dobrowolnie, bez podejmowania przez organy podatkowe postępowania podatkowego lub czynności wyjaśniających, o których mowa w art. 274 § 1 pkt 2 Ordynacji podatkowej, złożyło korekty deklaracji na podatek rolny, leśny i od nieruchomości, w których grunty pod liniami energetycznymi zostały już wykazane jako grunty zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej, a zatem można powiedzieć, że spółka uznała roszczenie o zapłatę różnicy wynikającej ze zwiększenia wynagrodzenia. Przed sporem pozwany, mimo wezwań, nie uiszczył dobrowolnie kwot objętych żądaniem powództwa.

Sąd Okręgowy uznał powództwo za zasadne i zaznaczył, że dochodzona kwota stanowi różnicę pomiędzy wysokością należnego, a wysokością zapłaconego powodowi przez pozwanego wynagrodzenia za ustanowienie na rzecz pozwanego służebności przesyłu obciążającej nieruchomości będące własnością powoda i obejmuje okres od roku 2013 do roku 2017. Rzeczą zatem powoda było wykazanie – stosownie do art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. – że ustanowił służebności przesyłu na nieruchomościach objętych sporem i w okresie objętym sporem, zaś wysokość dochodzonego w sporze wynagrodzenia odpowiada art. 39a ust.1 ustawy o lasach oraz umowie. W ocenie Sądu Okręgowego powód dowód taki przeprowadził.

Sąd wyjaśnił, że ustanowienie służebności przesyłu sporne nie jest, nastąpiło to na mocy powołanej umowy ustanowienia służebności przesyłu i rozliczenie za korzystanie z gruntu zawartej 30 października 2014 roku pomiędzy (...) a P. w wykonaniu powołanego porozumienia z 14 listopada 2012 roku. Umowa wiązała strony w okresie objętym sporem i wiąże do dziś. Stosownie do § 5 ust. 1 powołanej umowy z 30 października 2014 roku zawartej na czas nieoznaczony, wynagrodzenie na rzecz N. za ustanowienie prawa służebności przesyłu obliczane jest corocznie w wysokości odpowiadającej wartości podatków i opłat ponoszonych przez Nadleśnictwo od części nieruchomości, z której korzystanie jest ograniczone w związku z obciążeniem służebnością. Takie postanowienie umowy jest proste, jasne, odpowiada treści art. 39a ust. 2 ustawy o lasach. Nie wymaga zatem żadnej interpretacji (art. 65 k.c.). Przepis ten stanowi, że wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej ustala się w wysokości odpowiadającej wartości podatków i opłat ponoszonych przez Lasy Państwowe od części nieruchomości, z której korzystanie jest ograniczone w związku z obciążeniem tą służebnością. Równocześnie nie jest możliwe ustanowienie służebności przesyłu bez wynagrodzenia (art. 39a ust.1 ustawy o lasach).

W konsekwencji według Sądu I instancji stanowisko pozwanego co do błędnego interpretowania przez powoda umowy jest całkowicie nieuzasadnione. Oczywiście jest, że zawierając umowę strony traktowały tereny leśne jako podlegające opodatkowaniu przy zastosowaniu podatków właściwych dla prowadzenia gospodarki leśnej. Umowę zawarto bowiem w określonych uwarunkowaniach. Nie oznacza to jednak, że zgodnie przyjmowały, iż grunty zajęte przez pozwanego nie będą podlegać w przyszłości innemu opodatkowaniu, a w szczególności opodatkowaniu według stawek dla gruntów zajętych na potrzeby prowadzenia działalności. Zawarcie umowy, która nie przewidywałaby zmiany przepisów dotyczących podatków, bądź zmiany interpretacji przepisów podatkowych i uwzględnienia tych zmian w

sposób automatyczny, byłoby irracjonalne dla obu stron i byłoby przejawem niegospodarności, w przypadku zmian korzystniejszych dla pozwanego (zmniejszających obciążenia) lub dla powoda w przypadku zmian zwiększających obciążenia podatkowe. Przede wszystkim zaś byłoby wbrew ustawie (art. 39a ust. 1 i 2 ustawy o lasach). Innymi słowy zapisy § 5 ust. 1 umowy należy interpretować zgodnie z ich literalnym brzmieniem. Umowa zatem przewidywała zmiany zasad opodatkowania i nakładania innych danin publicznych. Sam pełnomocnik pozwanego w sprzeciwie od nakazu zapłaty przyznaje takie rozumienie umowy pisząc: „Jak już wcześniej wskazano strony umówiły się, że z tytułu ustanowienia służebności pozwany będzie zobowiązany do zapłaty na rzecz powoda rocznego wynagrodzenia w wysokości odpowiadającej wartości ponoszonych przez niego podatków i opłat.” Przytaczając to stwierdzenie po raz kolejny w sprzeciwie pełnomocnik pozwanego nie wprowadza żadnego ograniczenia interpretacyjnego.

Według Sądu Okręgowego nie sposób też zgodzić się ze stanowiskiem pozwanego, iż powód w sposób nieuprawniony ustalił i zadeklarował wysokość podatku od nieruchomości w zawyżonej wysokości bez jakiegokolwiek podstawy prawnej, a w szczególności bez podstawy prawnej w postaci decyzji organu podatkowego oraz bez zgody pozwanego. Odnosząc się do tego zarzutu – bez wkraczania w kwestie zasadności uiszczenia podatków i opłat oraz wyliczenia ich wysokości, co nie należy do kompetencji sądów powszechnych – stwierdzić należy, że złożenie przez powoda deklaracji podatkowych za lata 2013-2017 było wynikiem podjęcia przez właściwe organy podatkowe w rozumieniu art. 13 § 1 pkt 1 ustawy Ordynacja podatkowa, tj. Wójta Gminy C. i Wójta Gminy L. czynności sprawdzających o charakterze technicznym, nie będących decyzjami administracyjnymi. Korekty deklaracji zostały przyjęte, a powód uiszczył należne podatki. Zatem złożenie skorygowanych deklaracji podatkowych nie miało charakteru nieuprawnionego, pozbawionego podstaw prawnych. Równocześnie w świetle postanowień § 5 ust. 2 umowy, wobec braku decyzji administracyjnej chybiony jest zarzut niewykonania przez powoda procedury umożliwiającej pozwanemu przekazania powodowi swojego stanowiska co do wniesienia środka odwoławczego. Stanowisku pozwanego twierdzącego, że zmiana wynagrodzenia z tytułu ustanowienia służebności przesyłu możliwa jest jedynie w drodze wydania przez właściwy organ decyzji administracyjnej, a samo przesłanie przez powoda deklaracji nie może prowadzić do zmiany wynagrodzenia, przeczy okoliczność, że przesyłane corocznie pozwanemu na podstawie § 5 ust. 1 umowy do 30 czerwca każdego roku oświadczenia, prowadziły do zmian w wysokości wynagrodzenia za każdy rok w kolejnych latach 2013-2017. W każdym z tych lat wyliczenie wynagrodzenia różniło się bowiem kwotą. Ubocznie już tylko dodać należy, iż powód informował pisemnie pozwanego o zamiarze złożenia korekt deklaracji podatkowych, a swoje stanowisko szczegółowo umotywował. To pozwany podnosząc zarzuty w tym zakresie zdaje się nie zauważać, że zasada swobody umów w zakresie ustalania wysokości wynagrodzenia pomiędzy stronami sporu jest wyłączona z mocy ustawy. Art. 39a ust. 1 i 2 ustawy o lasach w sposób bezwzględnie obowiązujący reguluje tę kwestię. Nadto podstawą ustalania wysokości wynagrodzenia są podatki i opłaty, czyli daniny publicznoprawne, a zatem materia pozostająca poza wolą stron związanych umową. W konsekwencji pozwany nie może zarzucać, iż powód jednostronnie określił wysokość wynagrodzenia, a pozwany nie wyraził zgody na podwyższenie wynagrodzenia. Zapisy § 5 ust. 2 umowy pozwalają pozwanemu jedynie na domaganie się od powoda wszczęcia procedury odwoławczej w postępowaniu podatkowym, celem weryfikacji prawidłowości naliczenia podatku, ale z ograniczeniem do przypadków wydania decyzji administracyjnej. Bądź pozwalają na weryfikację prawidłowości rachunkowego wyliczenia wynagrodzenia w pozostałych przypadkach.

Sąd Okręgowy wskazał także, że w sprzeciwie od nakazu zapłaty pełnomocnik pozwanego nie zakwestionował twierdzenia powoda zawartego w pozwie, iż pozwany 4 lipca 2018 roku zapłacił powodowi kwotę 388 579,47 zł tytułem wynagrodzenia za służebności przesyłu za rok 2018, a zatem w kwocie uwzględniającej już zmianę klasyfikacji podatkowej gruntów położonych pod liniami energetycznymi. Pozwany (w uzasadnieniu pozwu omyłkowo zapisano powód) nie kwestionował zatem w 2018 roku stawki podatkowej, którą należało zastosować za te same grunty, co do których powstał spór w związku z obowiązkiem uzupełnienia wynagrodzenia za lata 2013-2017. Zapłata nastąpiła na podstawie faktury nr (...) z 24 maja 2018 roku. Fakt ten należało zatem uznać za przyznany na podstawie art. 230 k.p.c., zaś zapłatę ocenić jako przyznanie zasadności naliczenia opłaty na zmienionych zasadach za lata 2013-2017. Ma to istotne znaczenie, w sytuacji, gdy pozwany nie zakwestionował w niczym faktu uiszczenia przez powoda podatków w wyniku korekty deklaracji podatkowych za lata 2013-2017 wraz z odsetkami od zaległości podatkowych,

a jedynie zarzucił bezpodstawność zastosowania zasady obliczania podatku, skutkującej podwyższeniem opłat za lata 2013-2017.

Naliczone i zapłacone przez powoda odsetki od zaległości podatkowych są zdaniem Sądu I instancji częścią opłaty za ustanowienie służebności przesyłu na podstawie art. 39a ust. 2 ustawy o lasach oraz § 4 w zw. z § 5 umowy z 30 października 2014 roku. Powód swoim działaniem dążył przy tym do zmniejszenia wynagrodzenia, występując o umorzenie odsetek i w części takie umorzenie uzyskał.

W tym stanie rzeczy – mając na względzie powołane przepisy oraz postanowienia umowy z 30 października 2014 roku – dochodzoną kwotę 2 162 487,60 zł należało według Sądu zasądzić w całości wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych w granicach żądania pozwu – art. 7 ustawy z 8 marca 2013 roku o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych.

Rozstrzygnięcie o kosztach sądowych zapadło przy zastosowaniu zasady odpowiedzialności za wynik sporu – art. 98 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. Sąd Okręgowy nakazał także ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 108 168 zł tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia której powód jest zwolniony na mocy ustawy – art. 94 w zw. z art. 113 ust 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany (...) Spółka Akcyjna w L., który zaskarżył wyrok w całości i zarzucił:

I. Naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy i treść zapadłego rozstrzygnięcia:

1. art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez nie dokonanie przez Sąd I instancji wszechstronnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie, w szczególności poprzez dokonanie wymykającej się zasadom logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego oceny dowodów z dokumentów w postaci porozumienia z dnia 14 listopada 2012 r. zawartego pomiędzy S., a (...) S.A. na mocy którego strony ustaliły zasady i warunki współdziałania stron w zakresie ułożenia wzajemnych stosunków przy wykorzystaniu instytucji służebności przesyłu, oraz umowy o ustanowienie służebności przesyłu zawartej w formie aktu notarialnego z dnia 30 października 2014 roku przed notariuszem S. D. w Kancelarii Notarialnej w S. (Rep. (...)), prowadzące do błędnego ustalenia stanu faktycznego w zakresie wzajemnych obowiązków stron wynikających z tych umów oraz błędnych ustaleń co do sposobu rozliczenia wzajemnych roszczeń z tytułu wynagrodzenia za służebności przesyłu, oraz co do przestanków powstania roszczenia powoda o zapłatę wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu;

2. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez brak poddania analizie w celu dokonania wykładni całej treści zawartej pomiędzy stronami umowy, prowadzącej do błędnej oceny, że powód nie miał obowiązku współdziałać z pozwaną w zakresie skarżenia ewentualnych, negatywnych decyzji podatkowych w postępowaniu administracyjnym, a następnie sądowo - administracyjnym ze skargą do Naczelnego Sądu Administracyjnego włącznie, oraz nie naruszył postanowień łączących strony umów poprzez samodzielne i wadliwe złożenie korekt deklaracji podatkowych;

3. art. 227 k.p.c. w związku z art. 228 § 2 k.p.c. oraz 233 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie wszechstronnej analizy materiału dowodowego oraz zaniechanie uwzględnienia wiedzy powszechnej i znanej Sądowi z urzędu, a w konsekwencji wadliwe pominięcie przy ocenie sprawy stanowiska ustawodawcy przedstawionego w uzasadnieniu projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku rolnym, ustawy o podatkach i opłatach lokalnych oraz ustawy o podatku leśnym z dnia 20 lipca 2018 roku, w którym ustawodawca jednoznacznie rozstrzygnął, że prezentowana wykładnia dokonana przez niektóre organy administracyjne (oparta m.in. na wykładni systemowej) jest nieprawidłowa i tym samym ustawodawca dokonał wykładni autentycznej, która została bezzasadnie pominięta przez Sąd I instancji przy orzekaniu w przedmiotowej sprawie.

4. art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. art. 1301a 1 i 4 k.p.c. i z w zw. z art. 321 k.p.c. poprzez zasądzenie na rzecz powoda od pozwanej odsetek od dnia 30 lipca 2018 roku do dnia zapłaty, w sytuacji w której powód w żaden sposób nie sprecyzował żądania pozwu w zakresie odsetek w aspekcie okresu w jakim żąda ich zasądzenia, tym samym Sąd I instancji bezzasadnie i arbitralnie przyjął datę wskazaną w wyroku naruszając tym samym art. 321 k.p.c., podczas gdy

pozew niespełniający wymogów formalnych poprzez niesprecyzowanie żądania odsetkowego powinien być zwrócony bez wezwania do jego poprawienia lub uzupełnienia, zaś następnie w sytuacji nieuzupełnienia braków winno być wydane zarządzenie o zwrocie pisma. Tym samym w zakresie odsetek pozew powinien zostać zwrócony i zostały one zasądzone bezzasadnie przez Sąd I instancji.

5. art. 321 k.p.c. poprzez zasądzenie na rzecz powoda od pozwanej dodatkowo kwoty 872,30 zł do żądanej przez powoda kwoty 2 162 487,60 zł co łącznie dało 2 163 359,90 zł, podczas gdy powód wnosił jedynie o zasądzenie kwoty 2 162 487,60 zł i na taką kwotę określił zaokrągloną w górę wartość przedmiotu sporu w pozwie, tym samym Sąd orzekł ponad żądanie pozwu.

6. art. 321 k.p.c. w zw. art. 7 ustawy z 8 marca 2013 roku o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych poprzez zasądzenie na rzecz powoda od pozwanej odsetek większych niż żądał powód, poprzez zasądzenie odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych, podczas gdy powód wnosił o zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie, co doprowadziło do błędnego zasądzenia odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych na niekorzyść strony pozwanej, bowiem odsetki te są wyższe od odsetek ustawowych za opóźnienie, tym samym Sąd orzekł ponad żądanie pozwu (odsetki te są niezasadne również z powodu naruszenia przepisów prawa materialnego o czym poniżej).

II. Naruszenie przepisów prawa materialnego:

1. art 39a ust. 2 ustawy o lasach poprzez jego błędną wykładnię przejawiającą się w uznaniu, że treść tego przepisu uniemożliwia badanie woli stron przy zawieraniu umowy oraz analizowanie treści umowy, oraz że intepretowanie przepisu zgodnie z intencją stron przy zawieraniu umowy byłoby wbrew ustawie, co doprowadziło do błędnego uwzględnienia powództwa.

2. naruszenie art. 65 § 1 i 2 k.c.:

- art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na jego pominięciu przy rozstrzygnięciu sprawy i wadliwe pominięcie literalnego brzmienia tekstu umowy o ustanowienie służebności przesyłu w formie aktu notarialnego w sytuacji, gdy nawet praktyka wykonywania w/w umów przez strony oraz okoliczności ich zawierania jednoznacznie potwierdzają w jaki sposób zarówno pozwana jak i powód rozumiały swoje obowiązki w zakresie skarżenia negatywnych decyzji podatkowych, co nie uprawniało powoda do jednostronnej decyzji o złożeniu korekty deklaracji podatkowych - zwiększającej bardzo istotnie obciążenia podatkowe, które finalnie miała ponieść pozwana Spółka;

- art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez błędną wykładnię oświadczeń woli stron złożonych w umowie o ustanowienie służebności przesyłu w formie aktu notarialnego, nie uwzględniającą celu zawartych tam uregulowań od których zależała wysokość płaconego przez pozwaną wynagrodzenia, który nakazywał przyjąć, że powód w świetle umowy o ustanowienie służebności przesyłu był zobowiązany do wniesienia nie tylko odwołania od decyzji wydanej w postępowaniu administracyjnym w I instancji, ale i skargi od decyzji wydartej w II instancji, jak również Skargi do Naczelnego Sądu Administracyjnego, tj. był zobowiązany do wyczerpania całej możliwej drogi odwoławczej, zaś powód samowolnie dokonał korekty deklaracji podatkowych - zwiększającej bardzo istotnie obciążenia podatkowe, które finalnie miała ponieść pozwana Spółka;

- art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez błędną wykładnię oświadczeń woli stron złożonych w umowie o ustanowienie służebności przesyłu w formie aktu notarialnego oraz porozumieniu z dnia 14 listopada 2012 r., polegającą na przyjęciu, że na podstawie w/w umów powód był zobowiązany, mimo negatywnych rekomendacji pozwanego, do składania korekt deklaracji podatkowych, oraz że ocena powoda celowości składania tych korekt była wiążąca dla pozwanej;

- art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez błędną wykładnię łączących strony umów tj. umowy o ustanowienie służebności przesyłu w formie aktu notarialnego oraz porozumienia z 14 listopada 2012 r., które zadaniem Sądu I instancji zezwalały powodowi na uznanie, że skoro jego zdaniem orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawach podatku od nieruchomości pod liniami elektroenergetycznymi stanowi utrwaloną linię orzecznictwa sądów administracyjnych,

to uzasadnia to zaniechanie wykonywania przez powoda obowiązków umownych w zakresie skarżenia decyzji podatkowych w postępowaniu przed sądami administracyjnymi, a nawet uprawnia do samodzielnego składania korekt deklaracji podatkowych na niekorzyść pozwanej.

3. art. 4 pkt. 1 i 3 lit. b w zw. z art. 7 Ustawy z 8 marca 2013 roku o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych poprzez ich bezzasadne zastosowanie i zasądzenie odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych, podczas gdy w sprawie powinny zostać ewentualnie zasądzone odsetki ustawowe za opóźnienie, ponieważ zawarta pomiędzy stronami umowa nie była transakcją handlową, oraz nie została spełniona ustawowa, obligatoryjna przesłanka zawarcia umowy w związku z wykonywaną działalnością, co doprowadziło do błędnego zasądzenia odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych na niekorzyść strony pozwanej, bowiem odsetki te są wyższe od odsetek ustawowych za opóźnienie.

W związku z podniesionymi zarzutami pozwany wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego orzeczenia i oddalenie powództwa w całości, obciążanie powoda kosztami postępowania w całości, oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania przed Sądem pierwszej instancji w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych;

ewentualnie na wypadek nieuwzględnienia w/w wniosku i zarzutów z nim związanych na podstawie zarzutu naruszenia prawa procesowego ad. 4:

zmianę zaskarżonego orzeczenia i oddalenie powództwa w całości w zakresie zasądzonych odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych, tj. poprzez zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie I, ppkt. 1 poprzez zasądzenie należności głównej 2 162 487,60 zł bez odsetek;

ewentualnie na wypadek nie uwzględnienia w/w wniosku i zarzutów z nim związanych na podstawie zarzutu naruszenia prawa procesowego ad. 6 i zarzutu naruszenia prawa materialnego ad. 3:

zmianę zaskarżonego orzeczenia i oddalenie powództwa w części w zakresie zasądzonych odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych, tj. poprzez zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie I ppkt. 1 poprzez zasądzenie należności głównej 2 162 487,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 30 lipca 2018 roku do dnia zapłaty;

Ponadto w każdym z dwóch w/w wniosków ewentualnych na podstawie zarzutu naruszenia prawa procesowego ad. 5 również o:

zmianę zaskarżonego orzeczenia i oddalenie powództwa w części w zakresie punktu I, ppkt. 2 poprzez oddalenie powództwa co do kwoty 872,30 zł, tj. w zakresie w którym Sąd orzekł ponad żądanie strony powodowej.

1. oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego w tym także zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w wysokości ustalonej według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powodowy skarb państwa wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jest uzasadniona jedynie w części co do zasądzonych odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych oraz co do należności z punktu I. 2 zaskarżonego wyroku. W pozostałym zakresie podlega oddaleniu jako bezzasadna.

Sąd Apelacyjny podziela i uznaje za swoje ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji, które są bezsporne.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że w niniejszym przypadku nie mamy od czynienia z naruszeniem art. 321 k.p.c. i orzeczeniem ponad żądanie (zarzuty z punktów I. 4, 5, 6 apelacji), gdyż powód w piśmie datowanym na 3 lipca 2020 roku sprecyzował termin, od którego domaga się odsetek, jak też dokonał modyfikacji żądania wskazując,

że dochodzi odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych oraz rozszerzył żądanie o kwotę 872, 30 zł z tytułu rekompensaty (k. 291).

Wprawdzie odpis tego pisma winien być doręczony (tak jak pozew) przez Sąd, co tu nie miało miejsca, ale wydanie wyroku z naruszeniem unormowań w tym zakresie nie oznacza orzeczenia ponad żądanie, a podlega analizie pod kątem ważności postępowania z punktu widzenia naruszenia prawa pozwanego do obrony (art. 379 pkt 5 k.p.c.). W niniejszym postępowaniu do takiego naruszenia nie doszło, gdyż doręczenie pisma nastąpiło na podstawie art. 132 § 1 k.p.c. (w dniu 6 lipca 2020 roku zostało nadane pełnomocnikowi pozwanego przesyłką poleconą k. 547, co skutkuje domniemaniem, że zostało skutecznie doręczone, w szczególności wobec braku zastrzeżenia ze strony pozwanej o niedoręczeniu pisma) i pozwany (reprezentowany przez pełnomocnika) mógł i powinien zapoznać się z jego treścią i odnieść się do niego.

Tak też wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 27 lutego 2019 roku w sprawie I CSK 415/18: w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że rozstrzygnięcie przez sąd o żądaniu zgłoszonym w piśmie obejmującym rozszerzenie powództwa, doręczonym pozwanemu bezpośrednio (art. 132 § 1 zd. 1 k.p.c.), jest jedynie uchybieniem zasadzie oficjalności doręczeń (art. 131 § 1 k.p.c.), niestanowiącym w razie orzeczenia przez sąd o takim żądaniu naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. Natomiast skutkiem wadliwego doręczenia pisma zawierającego rozszerzenie powództwa może być natomiast nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji, jeżeli na skutek naruszenia przepisów o doręczeniach strona pozwana zostałaby pozbawiona możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.).

Jak już wyjaśniono w niniejszym przypadku do takiego pozbawienia nie doszło, skoro pozwany otrzymał pismo i mógł podjąć obronę.

Natomiast roszczenia zgłoszone w tym piśmie (odsetki za opóźnienie w transakcjach handlowych oraz rekompensata z tytułu kosztów odzyskiwania należności) nie przysługiwały powodowi, gdyż w tym wypadku, co słusznie zarzuca skarżący (zarzut II. 3), ustawa z dnia 8 marca 2013 roku o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych nie miała zastosowania, choć nie do końca z przyczyn przez niego wskazanych. Mianowicie wynika to stąd, że nie mamy do czynienia z transakcją handlową w rozumieniu tej ustawy i to pomijając czy ustanowienie służebności przesyłu stanowi umowę o świadczenie usług.

Co do zasady przepisy ustawy z 8 marca 2013 roku stosuje się do transakcji handlowych, których wyłącznymi stronami są m.in. przedsiębiorcy (...), podmioty, o których mowa w art. 4, art. 5 ust. 1 i art. 6 ustawy z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych (art. 2 pkt 1, 3), zaś transakcją handlową jest umowa, której przedmiotem jest odpłatna dostawa towaru lub odpłatne świadczenie usługi, jeżeli strony, o których mowa w art. 2, zawierają ją w związku z wykonywaną działalnością (art. 4 pkt 1).

Należy pamiętać, że ustawa ta jest implementacją Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z 16 lutego 2011 roku w sprawie zwalczania opóźnień w transakcjach handlowych (Dz.Urz.UE L z 2011, Nr 48), wobec czego winna być interpretowana zgodnie z celem tej dyrektywy. Natomiast, jak wyjaśnił Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z dnia 13 stycznia 2022 roku C 327/20:

„Z łącznej lektury przepisów art. 2 pkt 2 i 3, art. 3 ust. 1 i art. 4 ust. 1 dyrektywy 2011/7 wynika zatem, że jeżeli, jak w niniejszej sprawie, organ publiczny jest wierzycielem względem przedsiębiorstwa, sytuacja ta nie wchodzi w zakres pojęcia „transakcji handlowej” w rozumieniu art. 2 pkt 1 tej dyrektywy (teza 40)”, czy też:

„Z art. 2 pkt 1 dyrektywy 2011/7 w związku z kontekstem, w jaki ten przepis się wpisuje, i celami realizowanymi przez tę dyrektywę wynika, że jeżeli organ publiczny w rozumieniu pkt 2 tego artykułu jest wierzycielem kwoty pieniężnej wobec przedsiębiorstwa, stosunki między tymi dwoma podmiotami nie wchodzi w zakres pojęcia „transakcji handlowej” w rozumieniu tego przepisu, a zatem są wyłączone z zakresu stosowania tej dyrektywy (teza 44)”.

Z taką sytuacją mamy do czynienia także w niniejszej sprawie i Skarb Państwa (podmiot publiczny) jako wierzyciel kwot należnych od przedsiębiorcy nie jest uprawniony do domagania się odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych przewidzianych w dyrektywie, a tym samym w ustawie będącej jej implementacją. Przysługują mu jedynie odsetki za opóźnienie na zasadach ogólnych.

Te same argumenty (należność przysługująca Skarbowi Państwa nie wynika z transakcji handlowej w rozumieniu ustawy) decydują o braku uprawnienia Skarbu Państwa do rekompensaty z art. 10 ustawy.

Dlatego też na mocy art. 386 §1 k.p.c. Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok zasądzając na rzecz Skarbu Państwa odsetki za opóźnienie na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. w miejsce odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych, jak też oddalił powództwo co do roszczenia z punktu I. 2 wyroku.

Natomiast w pozostałym zakresie apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Strona powodowa dochodzi wyrównania wynagrodzenia za służebności przesyłu ustanowione na rzecz pozwanego na swoich gruntach na terenie (...) C. i L. za lata 2013 -2017. Co do zasady kwestię wynagrodzenia w takim wypadku reguluje art. 39 a ust. 2 ustawy o lasach, który stanowi, że: wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej ustala się w wysokości odpowiadającej wartości podatków i opłat ponoszonych przez Lasy Państwowe od części nieruchomości, z której korzystanie jest ograniczone w związku z obciążeniem tą służebnością. Zgodnie z tym unormowaniem strony przyjęły tożsame postanowienie co do wynagrodzenia w § 5 ust. 1 umowy (k. 45).

Zarzut naruszenia art. 39 a ustawy o lasach (zarzut II. 1, jak też faktycznie sprowadzający się do tego samego zarzut z punktu I. 1 apelacji) jest chybiony. Jest to przepis bezwzględnie obowiązujący i zasada swobody umów co do ustalenia wysokości tego wynagrodzenia jest wyłączona, a tym samym strony nie mogły inaczej unormować wzajemnego rozliczenia i przesłanek zapłaty wynagrodzenia. Natomiast pozwany był zobligowany w ramach wynagrodzenia uiścić na rzecz powoda te należności podatkowe (w tym podatek od nieruchomości), które powód poniósł, a poniesienie przez powoda należności wskazanych w uzasadnieniu pozwu jest bezsporne.

Natomiast rzeczywiście strony w umowie w § 5 ust. 2 i następne przewidziały pewien tryb postępowania w razie zmiany wysokości ciężaru podatkowego i Sąd Okręgowy rzeczywiście nie dokonywał wykładni tych postanowień umowy w trybie art. 65 k.c., ale było to zbędne, skoro wola stron nie mogła skorygować obowiązku zapłaty przedmiotowego wynagrodzenia i obowiązek pozwanego i tak istniał w oparciu o przepis ustawy, niezależnie od realizacji tego trybu. Dlatego też zarzuty dotyczące naruszenia art. 65 § 1 i 2 k.c. nie są uzasadnione.

Można się zgodzić, że w § 5 ust. 2 i 3 umowy strony przewidziały w razie zmiany ciężaru podatkowego, że (...) ma prawo dowiedzieć się o zaistniałej sytuacji i wypowiedzieć się w tej kwestii oraz wyrównać należność po wydaniu ostatecznej decyzji, ale w zapisach umowy jest mowa o wykorzystaniu zwyczajnych środków odwoławczych, a skarga do NSA, o której brak pozwany ma zastrzeżenia (zarzuty I.2, II. 2) nie jest takim środkiem. Ponadto, nawet jeśli uznać, że wola stron było to, iż koniecznym jest wyczerpanie trybu zaskarżenia aż do NSA (choć z umowy to nie wynika), to brak zachowania tego trybu nie skutkuje zwolnieniem (...) z obowiązku zapłaty powodowi wynagrodzenia odpowiadającego należnemu i zapłaconemu podatkowi, co wynika z art. 39 a ust.2 ustawy o lasach. Jak już wskazano, z uwagi na charakter tego unormowania naruszenie przez powoda postanowień umownych nie wyłącza tego obowiązku, a może co najwyżej skutkować odpowiedzialnością odszkodowawczą za nienależyte wykonanie umowy (por. uzasadnienie postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2020 roku, II CSK 34/20). Niemniej jednak w ocenie Sądu Apelacyjnego trudno uznać, że w tym wypadku mielibyśmy do czynienia ze szkodą wynikającą z zaniechania realizacji wymogów umowy, gdyż podatek uiszczony ostatecznie przez powoda był należny i nic nie wskazuje, żeby zastosowanie powyższego trybu doprowadziło do ustalenia innej jego wysokości.

Wynika to stąd, że w odniesieniu do tego okresu orzecznictwo administracyjne (w tym NSA) jest praktycznie jednolite i przyjmuje, że grunty leśne, nad którymi przebiegają linie elektroenergetyczne, są zajęte na prowadzenie działalności

gospodarczej w zakresie przesyłu energii przez przedsiębiorstwo energetyczne, co skutkuje ich opodatkowaniem wyższą stawką podatku od nieruchomości, a konstatacji takiej nie stoi na przeszkodzie możliwość prowadzenia na tych gruntach, w ograniczonym zakresie, określonych czynności w ramach działalności leśnej (zob. np. wyrok NSA z dnia 31 sierpnia 2022 r. III FSK 559/22, lub z dnia 17 maja 2022 r. III FSK 238/22 i przywołane tam obszernie orzecznictwo). Jak słusznie zauważa strona powodowa, orzecznictwa tego nie zmieniła zmiana ustaw podatkowych z dnia 20 lipca 2018 roku, (Dz.U. z 2018 r. Nr 1588), gdyż wskazuje ono, że jest to nowy stan prawny obowiązujący od dnia 1 stycznia 2019 roku, a za okres wcześniejszy wykładnia pozostaje tożsama – podatek przysługuje jako za grunty zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej (por. np. wyrok NSA z 25 marca 2020 roku w sprawie II FSK 1346/19).

Nie jest także uzasadnione stwierdzenie pozwanego jakoby powód na niekorzyść pozwanego złożył samowolnie korektę deklaracji podatkowych. To postępowanie powoda było prawidłowe – nastąpiło na skutek wezwań Wójtów w trybie czynności sprawdzających (k.123-124) i naturalnym jest, że jeśli podatnik złoży wadliwą deklarację, to winien ją skorygować. Nawet jeśli powód nie złożyłby przedmiotowych korekt, to doszłoby do wydania decyzji ustalających prawidłową wysokość podatku i skutek byłby tożsamy.

Można dodać, że powód powiadomił o zaistniałej sytuacji pozwane (...) (k. 125), które wówczas – przy wystawianiu korekt - nie zareagowało, a nastąpiło to dopiero po wystawieniu faktur. Stąd, wbrew zarzutowi apelacji (pkt II.2) pozwany nie przedstawiał negatywnych rekomendacji do składania korekt deklaracji.

Ostateczne potwierdzenie prawidłowości postawy powoda nastąpiło w decyzjach odmawiających stwierdzenia nadpłaty podatku od nieruchomości i wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w R. z dnia 18 lutego 2021 roku (k. 392- 412, k.422-428). Jak już wyżej wyjaśniono, brak jest podstaw do uznania jakoby zaskarżenie tego wyroku do NSA coś zmieniło – prawdopodobieństwo odstąpienia NSA od wypracowanego jednolitego stanowiska jest bliskie zeru.

Z tych względów nie można uznać, jakoby podatek zapłacony przez stronę powodową nie był to podatek należny i dlatego też pozwany był zobowiązany w świetle art. 39 a ust. 2 ustawy o lasach i § 5 ust. 1 umowy do wyrównania wynagrodzenia w dochodzonej przez powoda wysokości.

Skutkowało to oddaleniem apelacji w pozostałej części na mocy art. 385 k.p.c.

Z uwagi na to, że apelacja została uwzględniona jedynie w nieznacznej części – w zakresie rodzaju odsetek i niewielkiej kwoty 872, 30 zł - podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu za II instancję stanowi art. 100 zdanie drugie k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., który przewiduje włożenia na jedną ze stron obowiązku zwrotu wszystkich kosztów. Z tych względów Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 11 250 zł tytułem zwrotu kosztów wynagrodzenia pełnomocnika.